

Mulig marked: Storbritannia er et interessant marked for norsk lammekjøtt, mener Bjørn Eidem.

Ser muligheter i lam og ost

Fenalår, ostesuksess og Brexit gir norsk landbruk eksportmuligheter.

EKSPORT

Tekst og foto: **Linda Sunde**

Det er tre historisk store suksesshistorier i moderne norsk landbrukseksport, forteller Bjørn Eidem etter å ha skrevet Ruralis/AgriAnalyse-rapporten «Eksportsatsing i norsk jordbruk?» sammen med Hanne Eldby.

Det er eksporten av Jarlsberg, pelsdyr og gener fra norsk svin og storfe. To av disse er nå utrydningstruet.

Men det er en fjerde potensiell suksess som kan være i emning, mener han.

Det er eksporten av fenalår fra Norge og noen andre nisjeprodukter i verdensklasse.

Ringvirkninger hjemme

– Foreløpig er det av meget begrenset kvantum. Det selges to tonn fenalår til Frankrike. Men volumet er raskt voksende, sier Eidem.

– Det interessante er at vi får veldig gode priser på fenalår. Det er det eneste produktet jeg har funnet der vi får vesentlig bedre priser ved eksport enn på hjemmemarkedet. Det er veldig interessant, sier han.

Det har gitt ringvirkninger i Norge, forteller han.

– Fenalår får høyere status i det norske markedet, og det blir økt betalingsvillighet hjemme,

også. Fenalår har fått en renessanse i Norge, og nordmenn betaler 800–900 kroner per kilo nå, sier Eidem.

«Det blir økt betalingsvillighet hjemme, også»

Bjørn Eidem

Lite volum

Også ost har potensial, mener han, og viser til at Norge både har fått to VM-gull og har mange andre kvalitetsoster.

En utfordring der er volum. For mens vellagret roquefort blir produsert av 2000 bønder med 300 000 søyer, blir Tingvollost laget av en bonde med 50 kyr, og Fanaost av en bonde med 12 kyr.

– Osten går unna på hjemmemarkedet. Men om man kan få til eksport, er det interessant, sier Eidem, og tror eksport av kvalitetsost kan gi gode ringvirkninger i Norge.

Brexit

Det norske prisnivået gjør det vanskelig å eksportere norsk mat.

– Glem eksport basert på norsk storfe, svin og fjørfe, sier Bjørn Eidem.

Norske engrospriser på dette kjøttet ligger langt over tilsvarende priser i nabolandene våre. Men for lam kan det være muligheter, mener han.

– Norske engrospriser på lam har i slutten av 2017 og deler av 2018 vært på linje eller lavere enn i Storbritannia, forteller Eidem.

Storbritannia er et interessant marked, mener han.

– Brexit starter deler av handelspolitikken på nytt. Storbritannia er et av Europas største land, en stor importør av mat, og vi er nabolandet rett over Nordsjøen. De har mulighet til å importere fra land som har langt lavere kostnader enn oss – men vi har nærhet og noen kvalitetsprodukter. Jeg synes det er riktig å undersøke mulighetene for kommersiell eksport av lam til Storbritannia etter Brexit. Det forutsetter selvfølgelig at vi får tollfrie kvoter til Storbritannia. Det er ikke sikkert at det er tilstrekkelig, men det kan være det, sier Eidem.

– Det er fortsatt slik at lam er nasjonalretten i Skottland, minner Eidem om.

– Bør gjennomgå i detalj

Resonnementet utfordres av at lammeprisen er lav i Norge i dag, erkjenner han. Vil det være slik at vi kan få til eksport nå når prisen er lav, mens det blir vanskelig når prisen går opp igjen, spør han seg.

– Selv om det ikke er mulig å eksportere hele dyret eller de mest verdifulle delene av dyret, er det noe som heter sorteringskjøtt. Det finnes et kebabkjøttmarked i hele Europa. Med bevisste føringer i landbrukspolitikken tror jeg kan det kan bli mulig å eksportere, sier Eidem.

– Dette bør man gjennomgå i detalj, når det nå ser ut til at Storbritannia skal ut av EU og det blir nye forhandlinger på det handelspolitiske området, sier han.

Råd om eksport

Eksportrapporten gir følgende råd til en realistisk eksportstrategi:

* Glem eksport av svin, storfe, kylling og volumprodukter fra grønt og meieri.

* Jobb med lam og utvalgte nisjeprodukter.

* Gjør en skikkelig jobb med plussprodukter, herunder sau.

* Sats på å videreutvikle pelsdyrnæringa.

Ha realistiske ambisjoner:

* På grunn av WTOs utfasing av eksportsubsidier og eventuelt utfasing av pelsdyrnæringa vil eksport fra norsk jordbruk gå ned i mange år framover.

* Lønnsom eksport tar tid å etablere, og vil selv med en vellykket satsing bare kunne utgjøre begrensede volumer i forhold til norsk jordbruks totalvolum.

* Hjemmemarkedet er og vil være viktigst, men eksport kan bidra litt, direkte og indirekte. ■

BIL

ENERGI

GÅRD OG BYGG

HJEM OG FRITID

REISE

TELEFONI OG IT

AGRICARD

På jakt etter gode kjøp i 2019?

I fordelsprogrammet Agrol har du over 40 fordelsavtaler som sparer deg for tid og penger - enkelt og smart. Sjekk rabattene dine i dag.

Registrer deg på agrol.no

Agrol Landbrukets fordelsprogram